

Jan Willem Roosenbrand
2 oktober 2011

Ps 105: 5 en 21

Tien geboden, of Titus 2:11-3:8

Ps 79:5

Lezing Galaten 3:1-16 en 27-29

LB 434:5

Preek over **Genesis 12:1-3** (speciaal vers 2b: een bron van zegen zul je zijn) in het licht van Galaten 3.

Ps 87

Gezang 140

DIA 1

Hoor je erbij?

In je nieuwe klas. Zien ze je zitten?

Hoor je erbij? In de straat. Word je gegroet door de burens?

Hoor je erbij? Op je werk. Word je gewaardeerd door je collega's?

Of kun je dat gevoel maar steeds niet te pakken krijgen. Waar ligt dat aan?

Je bent anders, je voldoet niet aan de eisen van de anderen.

Ze zien je als een blondje; je bent niet zo goed gebekt, je hebt niet de goede kleren aan. Je bent homo. Op de een of andere manier hoor je er niet bij.

Maar wacht even, laten we het eens omdraaien?

Laat jij anderen erbij horen? Of kijk jij ook opzij als die buurvrouw voorbij komt? En geef jij ook geen thuis als die en die collega vraagt om een dienst te ruilen? En zit jij ook lekker te roddelen als die nieuwe leerling uit je klas besproken wordt met je beste vriendinnen?

Geef jij mensen om je heen het gevoel dat ze niet aan jouw eisen voldoen?

En hoe doen we dat in de kerk?

Ik hoop dat je door deze kerkdienst het (weer of misschien voor het eerst) te pakken krijgt dat je er echt bij mag horen in de kerk en dat er geen eisen aan je gesteld worden.

Omdat de kerk de enige plek is waar je van genade leeft. Nee, ik begrijp dat dit vaak ook alleen maar woorden zijn, en dat het lang niet altijd zo voelt, maar in de hoop dat het uiteindelijk binnen komt bij ons allemaal, blijf ik het toch zeggen: we leven van de genade van God, en daarom niet van voorwaarden, niet van eisen, niet van dat je wel eerst dit of dat...

DIA 2

In dat moeilijke bijbelgedeelte uit Galaten lezen we deze zin:

“U allen die door de doop één met Christus bent geworden, hebt u met Christus omkleed. Er zijn geen Joden of Grieken meer, slaven of vrijen, mannen of vrouwen – u bent allen één in Christus Jezus.”

Uiteraard waren er in die kerk mannen en vrouwen. Ook als christen kun je je natuurlijk helemaal echt man voelen, of echt vrouwelijk.

Uiteraard waren er in die kerk slaven en vrijen, zo zat toen de samenleving in elkaar.

Net zoals je nu werkgever of werknemer bent, een baan hebt of van een uitkering moet leven.

Uiteraard had je toen in de kerk Grieken en Joden, het grote onderscheid: Jood, je hoorde bij God, want je hoorde bij het verbond van Abraham, of Griek: heiden, niet gelovig, God had niks met je, want je leefde in de macht van de zonde.

Allemaal onderscheidingen, scheidingen, hokjes,

Zoals Elly en Rikkert zingen:

Hokjes vakjes

We stoppen iedereen

In hokjes vakjes

Als ze anders zijn dan wij

Je bent Griek of Jood

Vrij of slaaf

Man of vrouw
Werkend of uitkeringtrekker
Allochtoon of echte Nederlander

Maar Paulus zegt: door de doop worden al die verschillen afgewassen, al die verschillen doen er echt helemaal niet meer toe: je bent van Christus. Dat is het. En zo hoor je er helemaal bij.

Waar bij?
Je hoort bij God, de God van Abraham, de Vader van Jezus.

Maar moet je in de kerk ook niet eigenlijk toch aan allerlei eisen voldoen?
Nou ja, je moet toch gelovig zijn?
Je moet toch leven volgens Gods geboden?

De kern van het christelijke geloof – en in de doop wordt dat afgebeeld, vanmiddag in de doopdienst ook weer – de kern is echt dat je niks moet, dat je alles in de schoot geworpen krijgt.

DIA 3

We hebben het over God die Abram roept en uitkiest.
God maakt verschil tussen mensen.
Hij kiest de zijnen uit en roept die allen.
Hij kiest Abram eruit, hij roept hem uit een ver land.
Hij gaat met Abram iets nieuws beginnen.
Uit de wereld roept hij een bejaarde man, met zijn vrouw die ook al lang met pensioen was, en hij roept ze weg uit de wereld, weg zelfs uit hun eigen familie, zelfs weg van hun naaste bloedverwanten. Ze kwamen helemaal alleen te staan. Met God.

En uit die Abram en Sara vormde God een heel nieuw volk, apart gesteld van de rest.

En om even een grote sprong te maken: zo roept Christus nu zijn mensen uit de wereld, uit Groningen, uit Beijum en de Oosterpark en de Ruischerwaard, en zij mogen, anders dan de burens, speciaal bij hem gaan horen, God maakt een verbond met hen en hun kinderen. En ze krijgen iets speciaals met God.

Maar weet je wat dit speciale nu is?
Dat is niet een christelijke levensstijl, dat zijn niet speciaal christelijke of gereformeerde opvattingen, dat is niet dat je als christen overal tegen bent, en alles beter weet, of dat je je netter gedraagt, en dat je daardoor onderscheidt van de rest, omdat jij iets hebt wat een ander niet heeft.

DIA 4

Nee, je onderscheidt je hierin dat je in de kerk leert dat juist al die onderscheidingen die mensen maken niet meer van toepassing zijn voor God.
God veegt dat juist allemaal weg. Hij wast het af. Hij meet ons allemaal van het zelfde laken een pak aan: dat is Christus. Niet langer de eisen die wij aan elkaar stellen: jij bent dom, ik ben slim want ik zit op het VWO, jij bent een luie donder maar ik werk tenminste hard voor mijn geld, ik ben een eerlijk mens en ben normaal maar jij bent een vuile pedofiel... mensen als God in ons leven komt, dan doet dat er allemaal geen fluit toe.
Het is echt voor 100% gratis.

DIA 5

Paulus vraagt het zo aan de Galatische christenen:

“Ik wil maar één ding van u weten: hebt u de Geest ontvangen door de wet na te leven of door te luisteren en te geloven? Bent u werkelijk zo dwaas weer op uw eigen kracht te vertrouwen, en niet langer op de Geest? Is alles wat u hebt meegemaakt dan voor niets geweest? Dat kan toch niet! Geeft God u de Geest en goddelijke krachten omdat u de wet naleeft? Of geeft hij ze omdat u naar hem luistert en op hem vertrouwt?”

Zo is het begonnen met deze christenen. Ze hebben gemerkt dat God van hen houdt, omdat hij van hen houdt, en niet omdat ze van alles presteerden.

Ze hadden alleen maar geluisterd en geloofd: ze hoorden een verhaal over de kruisiging van Jezus en ze geloofden dat het op die manier helemaal in orde was tussen God en hen. Helemaal.

En in deze brief aan de Galaten is Paulus dan speciaal bezig om aan te geven dat je dit systeem, deze manier van doen altijd al bij God hebt gezien. Zo begon hij al bij Abram.

Weet je waarom Paulus Abram eruit pikt om daar eens stevig over door te denken?

Omdat Abram de stamvader is van het Joodse volk, en dat Joodse volk werd vanaf Abram toch speciaal Gods lieveling, ja echt, ze werden uitgekozen uit de wereld, tot Gods speciale eigendom.

En als christenen mag je dat ook van jezelf en van de kerk geloven. God heeft iets heel speciaals met zijn kerk. Gods favoriet.

DIA 6

Maar weet je wat er maar zo gebeuren kan: dat je gaat denken of dat je gaat uitstralen dat dat eigenlijk ook wel logisch is dat God iets speciaals met ons heeft, want nou ja, wij doen het toch ook eigenlijk gemiddeld genomen best beter dan anderen, dan de wereld.

Zo trof Paulus dat aan bij zijn Joodse volksgenoten. Trots, zelfingenomenheid. “Wij zijn Abrams nageslacht. Wij zijn er al. God heeft iets speciaals met ons. Logisch, wij zijn besneden. Wij horen bij het verbond, wij zijn uitverkoren.”

Dat soort trots is dodelijk.

En dan pakt Paulus de bijbel erbij en gaat hij op zoek naar de grote lijn.

En dan ontdekt hij deze grote lijn:

Het begon met Gods belofte en met het geloof, en het typerende van Abram is niet dat hij anders is of beter dan de rest, maar dat hij geloof hechtte aan die genade van God.

DIA 7

Vers 6 en 7:

“Van Abraham wordt gezegd: ‘Hij vertrouwde op God, en dat werd hem als een daad van gerechtigheid toegerekend.’ U ziet dus dat zij die geloven kinderen van Abraham zijn.”

Met andere woorden: als het bij Abram gaat om de genade van God, en dat het er juist niet meer om gaat dat je jezelf onderscheidt van de rest doordat jij beter bent, maar doordat jij dat juist hebt afgeleerd, doordat je de genade van God hebt ontdekt die juist een streep haalt door al die dingen van jezelf, nou ja, dan is dat speciale verbond van God met Abram dus nooit meer alleen iets van Abrams nageslacht, maar dan staat dat open voor iedereen die het ook durft geloven.

Ik pas het meteen weer toe op onszelf: wij mogen dat geloven, net als Abraham, dat het Gods goedheid is, dat het de genade van Christus is, dat we daardoor bij zijn verbond horen en onderscheiden zijn van de wereld. Ja, maar zie je dat dat dus betekent dat deze relatie met God open staat voor iedereen die, nee niet voor iedereen die net zo leeft als wij, die dezelfde opvattingen heeft als wij, die bij dezelfde sociale klasse hoort als wij, maar voor iedereen die ook zijn lege handen op wil houden?

En dan gaat Paulus verder, want hij krijgt de smaak te pakken als hij eenmaal zorgvuldig gaat lezen in Genesis 12 en 15 en 17.

DIA 8

Luister maar:

“Nu heeft de Schrift voorzien dat God ook andere volken door geloof zou aannemen en daarom aan Abraham verkondigd: ‘In jou zullen alle volken gezegend worden.’ (Genesis 12) En dus wordt iedereen die gelooft samen met Abraham, de gelovige, gezegend.”

Bij Abraham zie je meteen aan het begin dat God er toen al op gemikt heeft dat die zegen die hij speciaal aan Abraham kwijt wilde, dat die doorgegeven werd, dat anderen daar in gingen delen.

DIA 9

Vers 14:

Zo zouden door hem alle volken delen in de zegen van Abraham en zouden wij, zoals ons is beloofd, door het geloof de Geest ontvangen.

En dan gaat Paulus nog een stapje verder:

En daarbij gebruikt hij een argument waar wij misschien wel onze wenkbrauwen bij gaan fronsen, omdat we ons afvragen of dit argument niet wat vergezocht is:

DIA 10

“Nu gaf God zijn beloften aan Abraham en zijn nakomeling. Let wel, er staat niet ‘nakomelingen’, alsof het velen betreft, maar het gaat om één: ‘je nakomeling’ – en die nakomeling is Christus.”

In de oude vertaling stond: aan Abraham en zijn zaad. En dan zegt Paulus in die oude vertaling: er staat niet : Aan Abraham en zijn zaden maar aan Abraham en zijn zaad.

Hm, denk ik dan.

Zaad is grammaticaal een enkelvoud, maar het betekent gewoon al je nakomelingen, niet die ene die uit dat ene zaadje gekomen is.

Zo is het in het Nederlands, zo is het in het Hebreeuws en Grieks ook.

DIA 11

Hij citeert hier o.a. Genesis 12:7

“De HEER verscheen aan Abram en zei: ‘Ik zal dit land aan jouw oude vertaling: aan jouw zaad, maar terecht in de nieuwe vertaling: aan jouw nakomelingen geven.’ “

Hoe zit dit?

Hoe komt Paulus op deze argumentatie?

Ik denk dat hier meespeelt de geschiedenis van Isaac en Ismaël.

Nee, grammaticaal is het niet zo’n sterke opmerking om uit het enkelvoud bij Christus terecht te komen.

Maar als je ook het verhaal van Ismaël en Isaac erbij betreft, dan kun je het wellicht iets beter plaatsen.

DIA 12

Uit die geschiedenis blijkt dat het niet om zaad zo maar in het wilde weg ging, als je maar van Abraham afstamde, dan was het land van jou. Nee, het bleek speciaal te gaan lopen via Isaac, en Isaac alleen. En wat is het verschil tussen Isaac en Ismaël? Ismaël was gewoon een doodnormale zoon van Abram. Maar Isaac was een wonderkind: die kon helemaal niet geboren worden, daar waren Abram en vooral Sara veel te oud voor. Dus Isaac is typisch een zoon die niet door de kracht van een man en vrouw maar alleen dankzij de belofte van God geboren kon worden.

Kijk en als je dat ontdekt hebt, dan kun je – hoewel het grammaticaal een zwak argument blijft- aan dat enkelvoud vastknopen: het gaat om een heel specifieke zoon, een zoon die echt een geschenk is, niet een zoon die wij met onze manigheid, en met onze potentie hier op aarde zetten, maar de zoon die God door zijn goedheid geeft, die op een onmogelijke manier geboren wordt, alleen omdat Gods woord kracht bezit.

En als je dan Christus kent, dan lees je dat maar zo terug in die oude tekst: zie je hoe God als hij Abram wegroept uit zijn familie, en hem lossnijdt van zijn roots, en als hij een oude man roept met een vrouw die al jaren niet meer ongesteld wordt, met alleen maar een belofte, nou, dat is toch precies Christus: een geschenk van boven, een wonder van God, de lang beloofde verlosser.

Kijk en zo komt hij dan uit bij iedereen die bij deze Christus hoort:

“door het geloof en in Christus Jezus bent u allen kinderen van God. U allen die door de doop één met Christus bent geworden, hebt u met Christus omkleed. Er zijn geen Joden of Grieken meer, slaven of vrijen, mannen of vrouwen – u bent allen één in Christus Jezus. En omdat u Christus toebehoort, bent u nakomelingen van Abraham, erfgenamen volgens de belofte.”

Toen God Abram riep, en apart zette, toen had God al Christus op het oog, de zoon van Abraham. En als je bij hem hoort, dan heb je misschien genetisch niks van Abram, maar als je gedoopt bent in Christus, dan heb je alles van Abram, want Abram, dat is: afleren het van jezelf en je eigen prestaties te verwachten en het alleen van God te verwachten, die genadig is.

Snap je nou de diepe betekenis van Genesis 12:2b: een bron van zegen zul je zijn? Omdat je zelf gezegend bent, door Christus, door de genade van God, omdat je zelf Gods favoriet bent, door 100% genade, kan dit nooit stollen in je eigen leven, maar moet het overlopen naar buiten.

Een bron van zegen zul je zijn! Een zegen voor anderen.

En zullen we dat daarom nu opnieuw weer op onszelf en de christelijke kerk toepassen?

Naar binnen en naar buiten.

DIA 13

Eerst naar binnen.

Als we werkelijk gezegend zijn door God, met zijn beloften, met dat het niet van onszelf afhangt, hoe kan het dan toch dat je je in de kerk vaak zo beoordeeld voelt door anderen? Ik hoor het geregeld mensen zeggen: ik voel me buiten de kerk eigenlijk veel meer geaccepteerd dan door mensen van de kerk. Het lijkt wel alsof er in de kerk toch allerlei eisen op je af komen, voor je er helemaal bij mag horen.

Laten we alsjeblieft niet vergeten dat we gezegende mensen zijn, gezegend met genade. Hoe word je lid van de kerk, hoe mag je er helemaal bij horen? Door Christus en door Christus alleen, dat is door het afleren van allerlei anderen uitsluitende groepscode.

DIA 14

En dan de toepassing naar buiten:

Als we werkelijk gezegend zijn door God, met zijn beloften, met dat het niet van onszelf afhangt, dan kun je toch royaal uitdelen, zonder onderscheid te maken, dan is er toch voor iedereen hoop? Dan is niemand in je klas te stom, niemand in je straat te asociaal, niemand op je werk te hufterig, of te oncollegiaal of te raar of te wat dan ook, om bij God te mogen horen, dan is juist het bewustzijn van je eigen voorrecht van het verbond met God een stimulans om de grenzen van het verbond te open te stellen voor Jan en alleman.

Een bron van zegen zul je zijn.

In Jezus' naam, amen.